

İstanbul Sanayi Odası Basın Bülteni

İSO Başkanı: İthalat bağımlılığı, rekabette kırılabilirlik kaynağı

İSO, işgücü piyasasında esneklik istedi

İSO Meclis toplantısında konuşan İSO Başkanı Erdal Bahçivan, “işgücü piyasamızın katılığı, işsizlik sorununun daha da ağırlaşmasına neden olmaktadır” dedi.

İSO Başkanı: “OECD ülkeleri içinde en yüksek kıdem tazminatının ödendiği ülke Türkiye’dir. Kıdem tazminatı; İşgücü piyasası katılığının temel nedenlerinden biridir.”

OECD ülkelerinde kadınlarda işgücüne katılım oranının yüzde 62, Türkiye’de ise bu oranın yüzde 32 olduğuna işaret eden Bahçivan; kadın istihdamını artırılması, nüfus dengesi açısından da doğurganlık oranının makul seviyelerde tutulması gerektiğini söyledi.

Toplam ithalatın yüzde 73’ünün ara malı olduğunu belirten Bahçivan, ithalat bağımlılığının rekabet gücünü kırdığını söyledi. Bahçivan, “ihracatta gözle görülür başarılarla rağmen, üretimde ithalata bağımlılık sorunu devam etmektedir” dedi.

İstanbul Sanayi Odası Meclisi’nin Ekim ayı toplantısı, “Yeni Çağın Üretim Anlayışı, Türkiye İçin Sürdürülebilir Kalkınma Politikası ve Sanayimizin Geleceği” ana gündemi ile gerçekleştirildi.

Kalkınma Bakanı Cevdet Yılmaz’ın konuk olduğu toplantıda konuşan İstanbul Sanayi Odası (İSO) Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan, konuşmasında Türkiye’nin kalkınma politikalarına dikkat çekti. Türkiye’nin yaklaşık 90 yıldır “Bu devlet nasıl kalkınır?” sorusu eşliğinde kalkınmaya çalıştığına işaret eden Bahçivan, bu uzun süre zarfında planlı, karma, ithal ikameci ve içe dönük bir ekonomiden, 1980’lerin başında dışa açık, devletin üretimdeki gücünün azaltıldığı, piyasa güçlerinin etkin olduğu yeni bir kalkınma modeline geçildiğini anlattı.

İşgücü piyasasının katı bir yapıya sahip olduğunu, işsizlik sorununun ağırlaşmasına neden olan bu katı yapının esnetilmesi gerektiğini belirten Bahçivan; işgücü piyasasının yanısıra

ithalat, tasarruf oranı, sanayinin teknoloji kullanımı ve kalkınma politikalarına ilişkin görüşlerini dile getirdi.

Yeşil büyüme

İSO Başkanı Bahçivan'ın konuşması özetle şöyle:

Bu yüzyılın geleceğe yönelik kalkınma planları, geçen yüzyılın planlarından farklı olarak “sürdürülebilir ve kapsayıcı kalkınma”, “yeşil büyüme” anlayışına büyük önem vermesi açısından son derece dikkat çekicidir.

Artık yeni kalkınma anlayışında; Odağında insanın olduğu, herkesi kucaklayan ve geleceği de sahiplenmeye çalışan bir yaklaşım var.

Yeni kalkınma hedefleri, ekonomik dönüşümü sağlamak, insanları yoksulluktan kurtarmak, sosyal adaleti geliştirmek ve aynı zamanda çevreyi korumak arasında denge sağlamayı amaçlamaktadır.

Bugün hala 1 milyardan fazla insan yoksulluk sınırında yaşamaktadır. Pek çok insan sağlık ve eğitim alanında hizmet alamamaktadır. Gelir, cinsiyet, yaş ve bölge eşitsizlikleriyle karşılaşan insan sayısının da azımsanmayacak boyutta olduğunu hatırlatmak isterim.

İnsanlık artık “iyi bir eğitim; daha iyi ve kapsamlı sağlık, dürüst ve sorumlu bir yönetim, daha iyi iş imkânları, sağlıklı ve temiz suya erişim” istiyor.

Hemen ardından en çok talep ettikleri kavramların ise “insan hakları, uluslararası eşitlik, adalet ve güvenlik değerleri”ne dayandığını dikkatinize sunuyorum.

Dünya ekonomisinin sahip olduğu uluslararası işbölümü hiyerarşisinde bir ülkenin yerini yukarılara çıkarabilmesinin yolu, yeniçağın üretim yapısı ile “sürdürülebilir ve kapsayıcı kalkınma” anlayışına önem vermesinden geçiyor.

Plansız kalkınma olmaz

Geçmişteki yanlış uygulamalar dikkate alınarak, bu çağda ülkemiz için plansız bir üretim ve kalkınmayı savunmak doğru bir yaklaşım olamaz. Bir başka ifadeyle; Bugünün dünyasında planlı yaşamak medeni bir şekilde yaşamak demektir.

Sanayi düşük teknoloji kullanıyor

Türkiye imalat sanayi teknolojik açıdan, belirgin bir biçimde düşük teknoloji sanayilerin ağırlıklı olduğu, orta teknoloji sanayilerin payının ise düşük olduğu zayıf bir yapıya sahiptir.

Bu zayıflığı 2010 yılına ait rakamlarla ortaya koyduğumuzda karşımıza şu tablo çıkıyor:

Düşük teknoloji kullanan sektörlerin toplam imalat sanayindeki ağırlığı yüzde 69. Orta teknoloji sektörlerinin imalat sanayiinden aldığı pay ise yüzde 23. İleri teknoloji kullanan sektörlerimizin ise imalat sanayinin yapısında yüzde 8 oranında ağırlığa sahip olması bu alanda almamız gereken yolun daha çok olduğunu bize göstermektedir.

Onuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı'nın, imalat sanayisindeki bu zayıflığı gidermeyi hedeflemesi; biz sanayiciler açısından son derece sevindiricidir. Özel sektörümüzün, etkin bir devlet desteğiyle bu konuda başarılı olacağına inanıyoruz.

Süper gücün temerrüde düşmesi...

ABD, ülkenin borç tavanının yükseltilmesi konusunda bütün dünyayı endişeye sevk eden bir kriz yaşadı. Ülke ve şehir iflaslarından sonra dünyanın süper gücünün kısmen kepenk kapatması, şok edici bir gelişme olarak hafızalarımızda yerini aldı.

Süper gücün temerrüde düşmesi sadece Amerika için değil bütün dünya için yıkıcı etkiler yaratabilirdi. Amerikan iç politikasına yönelik siyasi hesaplardan kaynaklanan bu kriz, herkesi sevindirecek şekilde şimdilik geçici bir çözümle atlatılmış durumda. Ancak

Türkiye’yi de kapsayan ve daha çok finansal piyasaları kapsayan bu sevincin, fazla uzun sürmeyeceğini hatırlatmak isterim.

Kriz ve neo-liberal ekonominin iflası

Bu kriz, ülkelerin sahip olduğu borç sorununu yeniden gündeme taşımaya vesile oldu. 2008 yılının sonunda başlayan küresel kriz, bir anlamda neo-liberal dönemin iflası gibiydi. Bu kriz, ne yazık ki üretim dışlandığı, devlet harcamalarının ağırlıklı olarak borçlanma yoluyla finanse edildiği bir yöntemle giderilmeye çalışıldı. İşte bu çarpık finansman yöntemi diğer ülkeler gibi Amerika’ya da büyük sorunlar yaşıyor.

Ortadoğu’da siyasi tansiyon tehlikeli boyut kazandı

Ortadoğu bölgesinde siyasi tansiyon, çok tehlikeli bir boyut kazanmış durumda. Sorunların çözümünde çatışma ve kaba güç kullanımı aksi sonuçlar doğurarak var olan sorunları derinleştirdiği gibi yeni sorunlara da neden olmaktadır.

Demokratikleşme paketi son adım olmamalı

Ülkemiz açısından geçtiğimiz ay sonunda demokratikleşme bağlamında çok önemli bir gelişme yaşandı. Bireysel temelde hak ve hürriyetleri genişletmeyi amaçlayan demokratikleşme paketi hiç kuşkusuz demokrasi kalitemizi yükseltecektir. İstanbul Sanayi Odası olarak; Demokratikleşme paketinin, bu konuda atılmış son adım olmadığına inanıyoruz.

Bu konuda toplum olarak üzerimize düşen görevler olduğuna inanıyoruz. Zor olan, yasaların demokratikleşmesi değil zihinlerin demokratikleşmesidir.

Daha yüksek büyüme gerekiyor

Türkiye’nin yaşadığı 2001 krizi sonrasında “Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı” devreye girerken, 2002-2011 yılları arasında yüzde 5’in üstünde bir ortalama büyüme hızına ulaşılabildi. Ancak, Türkiye’nin uzun dönem büyüme hızı son 50 yılda yüzde 4,4’dür. Bunu geliştirmekte olan ülkeler Brezilya, Hindistan, Çin, Güney Kore ve Malezya’yla karşılaştığımızda aynı dönemde ortalama büyüme hızları yüzde 6,3’dür.

İç tasarrufların yetersizliği ve rekabet gücü zafiyeti ekonomik büyümemizi sınırlandıran faktörlerin başında geliyor.

Gelişmiş ülkeler liginde yer alabilmemiz için bu faktörler başta olmak üzere birçok alanda köklü tedbirlerin alınmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Onuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı ile 2014-2016 yıllarını kapsayan Orta Vadeli Program, bu tedbirleri ana hatlarıyla ortaya koymaktadır.

Öncelikli olarak, inovasyona dayalı ve verimlilik artırıcı bir büyüme modeline geçebilmeliyiz. Türkiye’de imalat sanayi için en önemli ihtiyaç, üretimin katma değer yaratma kapasitesinin artırılmasıdır.

Doğrudan yabancı yatırım çekilebilmeli

Daha geniş üretim, yatırım ve istihdam için reformlar konusundaki kararlılık devam ettirilmelidir.

Küresel ekonomik koşullar, son dönemde üretim ve yatırım ortamını negatif etkilemektedir. Bu kırılğan zemin dikkate alınarak, doğrudan yabancı yatırım çekmek için çalışmalar yoğunlaştırılmalıdır.

Ekonomik zenginlik ve kalkınma ile demokrasi arasında doğrudan bir ilişki bulunmaktadır. Kalkınma için ileri bir demokrasi kültürünün ülkemizde yerleşmiş olması gerekiyor.

Türkiye’nin demokratikleşmesini bu açıdan da önemli bulmaktayız.

Kadın istihdamı

Kadınların iş yaşamında çalışan ve girişimci olarak aktif bir şekilde yer almaları son derece önemli. OECD rakamları, gelişmiş ülkelerin bu konuda ne kadar önde olduğunu ortaya koymaktadır. Örneğin OECD ülkelerinde 2012 yılı rakamlarına göre, kadınlarda işgücüne katılım oranı yüzde 62 iken ülkemizde bu oran yüzde 32'ler düzeyindedir.

Kadın istihdamını artırırken ülkemizde nüfus dengesinin sağlıklı olması açısından doğurganlık oranını makul seviyelerde tutmak bir zorunluluktur.

Bu açıdan konuya bakıldığında; kadının, aile hayatı ile iş hayatını sağlıklı ve dengeli bir şekilde sürdürmesi gerekmektedir.

İhracat iyi, ithalat sorunlu

İhracatın hem miktar hem de değer bileşimindeki olumlu gelişmelere ve pazar çeşitlenmesinde son yıllarda elde edilen gözle görülür başarılarla rağmen, üretimde ithalata bağımlılık sorunu devam etmektedir.

Yapısal temellere sahip olan ithalat bağımlılığı problemi, ülkemizin rekabet gücü açısından önemli bir kırılma kaynağıdır.

Son bir yıl içerisinde toplam ithalatımızın yüzde 73,3'ünü ara malı ithalatının oluşturması, bu konuda alınması gereken önemli bir yol olduğunu göstermektedir. Bu nedenle Türkiye'de üretimin ithalata olan bağımlılığının azaltılması için orta-uzun vadeli politikalar geliştirilmesi hayati önem taşımaktadır.

Tasarruf oranı düşük

Türkiye'de cari açığın artmasının en önemli nedeni, yurtiçi tasarrufların milli gelire oranının düşmesi ve yatırım artışının oldukça gerisinde kalmasıdır. Dolayısıyla yatırımların finansmanında iç tasarrufların değerlendirilmesi giderek daha önemli hale gelmektedir. Ülkemizde tasarruf oranı 1990'ların sonlarında yüzde 20'nin üzerindeyken 2012'de yüzde 12 seviyelerine kadar gerilemiş, hanehalkı borçlarının GSYH'ye oranı ise yüzde 18'e ulaşmış durumdadır.

Orta Vadeli Program'da yurtiçi tasarrufun artırılması, aşırı borçlanmaya dayalı tüketimin kontrol altına alınması, üretimin ve ihracatın güçlendirilmesi hedefini olumlu bir gelişme olarak değerlendiriyoruz.

İşgücü piyasasına esneklik gelmeli

Dünya ekonomisi, üretim ve yönetim tarzındaki değişim, üretim merkezindeki kayma ve yüksek katma değerli ürün üretiminin önem kazandığı günümüzde esneklik, doğru adıyla esneklik-güvence dengesi, daha da aciliyet kazanmıştır.

Zira, ekonomide ve işgücü piyasalarında oluşan yeni koşullara işletmelerin ve çalışanların adaptasyonu, ancak esneklikle mümkün olabilmektedir. Esneklik, özlü tanımıyla, küresel dünyanın ağırlaşan rekabet koşullarında, işletmelerin, en kaliteliyi, en düşük fiyata üretebilmeleri ve talep değişikliklerine uyum sağlayabilmeleridir.

Özellikle kriz dönemlerinde işlerin yeniden ayarlanmasına ve toparlanma sürecinde yeni işler yaratılmasına imkan sağlamaktadır.

Türkiye, OECD'nin hazırladığı istihdam koruma endeksi değerleri açısından toplam 40 ülke arasında 3,46 puanla en son sırada yer almaktadır. Bu, Türkiye'nin istihdamda en katı (ya da korumacı) mevzuata sahip ülke olduğu anlamına geliyor.

İşgücü piyasamızın bu katılığı, işsizlik sorunun daha da ağırlaşmasına neden olmaktadır.

Ekonomimizin gerçek büyüme potansiyelinin hayata geçmesini de engelleyen bu esnekliğin önünün mutlaka açılması gerektiğine inanıyoruz.

Kıdem tazminatı modeli işlevsizleşti

Öte yandan; Türkiye, OECD ülkeleri içerisinde, en yüksek kıdem tazminatının ödendiği ülke konumunda.

Kıdem tazminatı; İşgücü piyasası katılımının temel nedenlerinden biridir. İşçiler açısından da risk taşıyan ve giderek işlevsizleşerek demode hale gelmiş olan bu modelin dönüşüme uğraması gerektiğine inanıyoruz.

Ulusal İstihdam Stratejisi'nde de yer alan bu kemikleşmiş sorunun, hem daha geniş çalışan grubunun bu haktan yararlanmasına imkân sağlayan, hem de işletmenin hayatiyetini ve rekabet gücünü gözetilen bir yaklaşımla çözümlenmesi bir aciliyet arz etmektedir.

Sanayisiz İstanbul olmaz

Türkiye'nin dünyaya entegre şehri İstanbul, dünyadaki küresel şehirler sıralamasında 16.'ncı sıradadır. Türkiye'nin bu küresel şehri, ekonomimizin can damarını oluşturmaktadır.

İstanbul'un gelecek planında moda, finans ve lojistik ön plana çıkarken sanayisiz bir İstanbul'un öngörüldüğüne dair endişelerimiz var. Böyle bir gelişmeyi kabul etmemizin mümkün olmadığını özellikle ifade etmek istiyorum.

Bunu ifade ederken, İstanbul'da sanayinin yeniden planlanmasına ilkesel olarak toptan karşı çıkmadığımızı da burada özellikle vurgulamak istiyorum.

Sayın Valimizin Yönetim Kurulu Başkanı, Şahsımın İstanbul Sanayi Odası adına Yönetim Kurulu Üyesi olduğu İstanbul Kalkınma Ajansıyla birlikte bu konuda bir ortak çalışma yapmak arzusundayız.